

מהתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדרך היומית של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

מה עשה הגאון שליט"א לזכות ללמוד עם הרבי

חכמות נשים פנתה ביתה

השבוע בדף היומית שלנו (נזיר יב): כתוב לשון, לא משני איניש שליח אלא במילתא דמצי עביד השתא - האדם לא יכול למנות שליח רק בדבר שהוא עצמו יכול לעשות את זה עכשיו.

רבה של רמת אלחנן, מגדולי ממתיקי התורה בדורינו, ידיד נפש של אבי מורי זצ"ל, הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א סיפר כך: יהודי גאון וצדיק היה בירושלים, ושמו הרבי הקדוש רבי מאטיל סלאנימ'ער, הוא היה דיון, ורבי של חסידים, וידע את כל הרמב"ם בעל פה. כשעלה לירושלים והפך לרבי מסלונים, היה לו מנהג, שכל יום היו באים אליו תלמידי חכמים לפי תור, וקוראים לפניו רמב"ם מתוך הספר, והוא היה שומע ומתקן בעל פה את הטעויות של המקריאים.

לא כל אחד זכה להיות בין רשימת התלמידי חכמים שעומדים בתור לפני רבי מאטיל. אמי מורתי רצתה שגם אני יכנס לרשימה, אבל היו צריכים לתכנן תחבולות איך נדחפים לקדש פנימה.

ערב פסח בפתח, הגעתי מהחיידר, האמא לא רצתה שאני יאשר סתם בבית, היא קוראת לי והיא מציעה לי, לך עכשיו בליל בדיקת חמץ לבית של רבי מאטיל, תבקש ממנו שאתה רוצה להקריא לו את הרמב"ם בפניו. והאמא הסבירה לי, שבלילה הזה כולם עסוקים בבדיקת חמץ, אין אצלו אף אחד, לא גבאים ולא שום איש, יעצט איז די צייט! - עכשיו זה הזמן! זה העת לתפוס את התור. אחרי שתקרא בפניו פעם אחד רמב"ם, תיכנס כבר לתור הקבוע.

וכך הוי, הגעתי לבית של הגאון, היה שמה רק חדר אחד, ששימש גם כסלון, גם לחדר שינה, וגם לקבלת אורחים. אמרתי שאני מבקש לקרוא לו רמב"ם. רבי מאטיל הסכים, רבי יצחק זילברשטיין למד אז פרק הכנסה, אז הוא ביקש להקריא לו הלכות נזקי ממון ברמב"ם.

הבעל הבית רבי מאטיל עושה בדיקת חמץ עם מטאטא, והוא - רבי יצחק מקריא את הרמב"ם, וברוב הזכרון מתקן לו רבי מאטיל את הטעויות בעל פה. ומאז הוא זכה להיכנס לתור הקבוע של אלו שהקריאו את הרמב"ם לאותו צדיק ירושלמי רבי מאטיל סלאנימ'ער, והכל בזכות חכמתה ועצתה של אמא הצדקנית, שידעה לשלוח בזמן וברגע הנכון, וכלשון הגמרא, לא משני איניש שליח אלא במילתא דמצי עביד השתא.

נסיים עם סיפור על הרבי רבי מאטיל סלאנימ'ער, שהגאון הצדיק רבי משה קלירס זצ"ל היה אומר עליו, שהוא משיירי כנסת הגדולה, ופעם הוא התבטא עליו, שצריכים לנהוג בו בדרך ארץ, כי כל מדרגותיו שיש לו היום הוא רכש כבר מנעוריו.

וכך מסופר בספר מזקנים אתבונן לרבינו רבי ישראל שמעון קסטנליץ, לרבי מאטיל היה חוש הריח בעיניו קדושה באופן פלאי, פעם הגיע רבי מאטיל לשיבת אור תורה בטבריה, הוא היה עיף ויגע מטירדות הדרך, אתם יכולים לתאר לכם את החום של ימות הקיץ בטבריה בימים ההם, שלא היה מזגן, אפילו

מאוורר לא היה. מגזתי לו כוס תה, כשהגשתי לפניו את הכוס, הוא הריח ולא רצה לשתות, שאלתי אותו: רבי, מדוע אתה לא שותה? הוא ענה, שזה לא מריח לו טוב. אחרי זה התברר שהכוס לא היתה בטבולה!

(מתוך הפתיחה לשיעור - נדרים דף ע, י"ב טבת תשפ"ג)

לא בשביל מעלותיך אתה עולה על הבימה

הכהן הגדול מאחיו, שר התורה והיראה, גדול מרבן שמו, מרן החפץ חיים וכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, ספק גדול אם עוד קיים בדורינו מי שזכה לראות את מרן החפץ חיים, הסבא הרב החסיד רבי בנימין קובלסקי ז"ל סיפר לי בתור ילד כד הוינא טליא, ווארט שהוא זכה לשמוע פעם ממרן החפץ חיים כשהוא הגיע לשבת קודש בוורשא שבפולין בפרשת וישלח.

כשמרן החפץ חיים היה בווינה בכנסיה הגדולה, הוא היה הראש וראשון לכל דבר - לדיבר ולדרוש, הוא התחיל את הדרשה בענווה גדולה ואמר, הפסוק אומר (שמות כ, כג) וְלֹא תַעֲלֶה בַמַּעֲלֹת עַל מִזְבְּחִי, הפסוק אומר בזה, דכשעולים על המזבח - הבימה לדרוש, יש לדעת שזה לא עליה לפי המעלות, שלפי שהוא במעלה גדולה ביותר לכן הוא עולה ראשון לדרוש, רק כל הטעם שכידו אותו לדרוש בראשונה, הוא בגלל שאני כהן, וחקן.

וממש על משקל סיפור זה אפשר להגיד בדרך צחות על הגמרא בדף היומית שלנו (נזיר יג), **מהו דתימא, וְלֹד דְמִיחֶשֶׁב בֵּינֵי אֵינְשֵׁי בְעֵינָן**, הייתי יכול לחשוב שכידו אותו משום שהוא החשוב ביותר בין האנשים, **קא משמע לן**, שלא מן הטעם הזה כיבדו אותו, רק בגלל גילו המופלא, ומעלתו מצד שהוא כהן.

נמשיך עם עוד סיפור על ענוותנותו של מרן החפץ חיים, זה מורפסין איגרא, הגאון הגדול רבי מאיר סאלוצ'צ'ק זצ"ל בנו של הבריסקער רב סיפר, ששמע מרבי מאיר ליברמן, שפעם ביקשו באי הבית של מרן החפץ חיים לקנות כסא עבור החפץ חיים, עד אז היה יושב החפץ חיים על ספסל. אמר מרן הגאון הגדול החפץ חיים, הרי כתוב (מדרש נחומא כי תצא, יא) אין השם שלם ואין הכסא שלם, ואיך שייך שלי כן יהיה כסא שלם.

פעם שאלו את מרן הבריסקער רב, למה מרן החפץ חיים מפורסם בעולם כצדיק גדול, ולא כגאון עולם, הרי כשלומדים את המשנה ברורה רואים את הגאונות הגדולה, ולמה זה לא התפרסם. ענה הבריסקער רב, החפץ חיים היה עניו מאד, צנוע מאד, ולא רצה בשום אופן שיתפרסם דבר גאונותו ברבים, וכתוב בפסוק בתהלים (קמה, יט), רצון יראיו יעשה, ואכן התקיים רצונו ולא נהיה מפורסם בגאונותו.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודש נזיר דף יז, כ"ה אלול תשע"ה)

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי יחזקאל מקוזמיר זצוק"ל בנו של הצדיק נסתר רבי צבי הירש זצוק"ל (סתלק י"ז שבט (תרט"ז)

פעם אחת כשהרבי הקדוש רבי יחזקאל מקוזמיר זי"ע ישב בסעודת שבת של שחרית עם גדולי חסידיו המסובים על שולחנו, אחרי ששרו השיר "אסדר לסעודתא" נפרץ פתאום הדלת ואשה נכנסה בבהלה, כי בנה הילד נפל ארצה וידום דום ואינו מדבר, וצעקה להושיע לה מצרתה.

הרבי הקדוש לקח תפוח שהיה מונח על השולחן, ואמר לה, תתני לילד לאכול מן התפוח ויתרפא. וכך הוי, הילד אכל מן התפוח ומיד שב לו הדיבור כבראשונה ונתרפא כלי.

גדולי חסידיו ביקשו ממנו שיגלה להם מהו פשר סגולה זו. השיב להם הרבי הקדוש, הלא עכשיו זמרנו את השיר אסדר לסעודתא, ואמרנו, קְדָם רְבוּן עֲלֵמִין בְּמִלִּין סְתִימִין תְּגַלֵּן פְּתִימִין וְתִימִין חִידוּשָׁא, והנה תפ"ח הוא נוטריקון ת'ג'לון פ'תגמין ו'ת'מירון ח'ידוּשָׁא, ומרומז בזה, שאם כל המילין נעשו סתימין, אזי בסגולת התפוח, תגלון פתגמין - יתגלה כח הדיבור, ותימרון חידוּשָׁא - ויוכל לומר ולדבר מחדש כבראשונה.

*

יהודי אחד נסע לקוזמיר להסתופף בצילא דמהימנותא של הרבי הקדוש רבי יחזקאל. באמצע הדרך נכנסה העגלה לתוך הבוץ והטיט מבלי יכולת לצאת משם. לפתע ראה עגלה מתקרבת ובתוכו יושב בעל עגלה הנראה כיהודי בעל צורה. כשהעגלה הגיע, ירד הבעל העגלה וקשר עגלתו לעגלה הטובעת וחילץ אותו משם.

כשהגיע ליעדו, נכנס מיד לרבי הקדוש מקוזמיר זי"ע, ומה מאד התפלא לראות, שזהו צורתו של מי שהציל אותו בחילוך העגלה מהטיט, והיהודי החל להודות להרבי על כך. ענה לו הרבי הקדוש, אני הייתי כאן כל הזמן, רק תדע לך, כשחסיד נוסע לרבי אזי הרבי שם עיניו עליו שיגיע בשלום, ולכן שלחתי שלוחים להצילך, והשלוחים מתלבשים ונראים כצורתו של המשלח.

מיני מתיקה

שבת קודש בקלויז של חסידי באיאן "תפארת אהרן", זה לא מעין עולם הבא, זה מעין עולם האבא. זכיית להיות בשבת עליה לתורה של האחיין היקר החתן מרדכי דוד, בן גיסי החשוב, הייחוס, רבי משה יעקב ברנדווין בעיר הקודש ביתר. בשבת קודש בקריאת התורה בזמן העליה לתורה, בורא עולם האיר לי מורא' דיגע דערהער - משמעות מיוחדת, והשתדלתי בקידוש להשתמש עם הווארט עובר לעשייתן.

בפסוק בפרשת ויגש, בסוף הפרשה, (בראשית מז, כה) **ויאמרו החייתנו נמצא חן בעיני אדוני**, חשבתי בחמלת ה' עלי ובסיעתא דשמיא בדרש, ואולי זה גם קרוב לפשט, **ויאמרו החייתנו**, יהי נהנה מדברי תורה, הוא נהנה מרבו, מהחברותא, מהמגיד שיעור, יש לו להגיד בפה: "רבי, החייתנו!", נתת לי חיות בדברי תורה, ועל ידי זה נזכה ל-**נמצא חן בעיני אדוני**.

כשהתחיל הקידושא רבא, נישתי לגבאי המסור, שאר בשרי הרב יהושע העשיל פישמן, צהלתו על פניו תמיד, ואמרתו לו את הפסוק במשלי (כד, ג), בחכמה יבנה בית ובתבונות יתכונן, אמרתו לרבי יהושע, בבית פה בית מדרש - קלויז באיאן, בחכמה ובתבונה, ואתה מנהל את הגבאות בבית מדרש בחכמה ובתבונה. זה נקרא להגיד לשני **החייתנו**. כן, יש אנשים שכמה שהם נהנים, קשה להם לבטא את זה במילים, אבל כשמתרגלים, קומט מען אָהן - מגיעים לזה, לדעת לבטא בפה את הרגשות הלב.

אתם כבר יודעים שיש בביתר צדיק נסתר, הוא לא נותן לי לפרסם את שמו. באתי אליו בשבת, ואמרתו לו איזה ווארט שחשבתי בדרש, והתברר שבאותו פסוק היה לו קשה משהו, ואחרי שדיברנו על זה ביחד, יצא ווארט בשותפות!

קודם אני יגיד מה חשבתי לבד, הפסוק (מה, כז) **ותחי רוח יעקב אביהם**, כל מי ששומע אותי בקול הלשון וקורא את גליון מתיקות הדף היומי, יודע וחס ומרגיש, את הגעגוע למורי ורבי אביהם של ישראל, דער פלאם פייגער, הרבי הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל. חשבתי כך, **ותחי רוח יעקב אביהם**, החסידים והתלמידים יכולים לגרום **שרוח יעקב**, הרבי הקדוש רבי **יעקב ישכר** בער בן הרבי רבי חיים מרדכי, **תחיה**, שהרבי בעולם האמת יהיה לו חיות.

הוסיף הצדיק נסתר, שלפי זה מובן מה שכתוב קודם בפסוק, **וירא את העגלות אשר שלח יוסף**, מה זה נקרא עגלות, צידה לדרך, דברים מתוקים דברים רוחניים, שהצדיק יכול ליהנות מזה אפילו כשהוא כבר נמצא בעולם האמת.

עוד חשבתי בדרש בהפטרה, **ואתה בן אדם קח לך עץ אחד** (יחזקאל ב, ו), כידוע עץ חיים היא למחזיקים בה, עץ רומז על הצדיק. זהו כוונת הפסוק, **ואתה בן אדם** - דו ווילקסט זיין אַ מענטש - אתה רוצה להיות בן אדם, **קח לך עץ**, תקח לך עץ חיים, קח לך צדיק, תחיה דבוק בו, כך תוכל לעבור את העולם הזה בהצלחה. כבר הזכרנו כמה וכמה פעמים את הרמב"ם (הלכות דיעות פ"ב ה"א), שיש חולי הגוף ויש חולי הנפש, ומה היא תקנת חולי הנפש, ולכן אצל החכמים שהן רופאי הנפשות וירפאו חסידים. ומהו תקנת חולי הנפש, ולכן אצל החכמים והם ירפאו אותם מחוליים.

(מתוך הפתיחה לשיעור - נדרים דף סו, ח' טבת תשפ"ג)

בצילום של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן האדמו"ר מאמשינוב שליט"א

יְרָאתִי בַּפְּצוּתִי שִׁיחַ לְהַשְׁחִיל, מי אנוכי לדבר על צדיק מדורות שעברו, שאין לו בעולמו אלא התקרבות לבורא עולם. מאתמול אני מתלבט, כן לדבר או לא לדבר, אבל כשהגעתי בהכנת השיעור למילים בדף היומי (נדרים סב), ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל המשתמש בכתרה של תורה נעקר מן העולם, נפל הפור כן לדבר! כי כידוע מידה טובה מרובה מאות פעמים.

אתמול ביום הגדול והקדוש זאת חנוכה, בורא עולם נתן לי חנוכה געלט - דמי חנוכה, לזכות להיות אצל הצדיק שמחזיק את העולם בכח התפילות שלו, הוד כבוד קדושת מרן הרבי מאמשינוב שליט"א, בברית מילה אצל שאר בשרי הקרוב הרב החסיד רבי ירחמיאל יהודה הרשלר, בנו של רבי שלמה אליעזר הרשלר, חתנו של דודי רבי משה קובלסקי.

היו אלו רגעים של נצח שילוהו אותי בסיעתא דשמיא כל ימי חיי. אנחנו חיים בדור שלא אוהב להסתגר, להיות שעה במחיצת צדיק שכל מהותו זועק ואני קירבת אלקים לי טוב, זה נותן אספקלריא חדשה לחיים, מה עיקר ומה טפל, מה חשוב ומה פחות חשוב. לא חלמתי לזכות פעם בחיים לעמוד מול הרבי, בברית בעמידה לברכות, לא חלמתי לזכות לדבר ולהתברך מהרבי אחרי הברית. בורא עולם חנן אותי מאוצר מתנת חנם.

נחזור ללשון בדף היומי, כל המשתמש בכתרה של תורה, רבינו הרבי מאמשינוב שליט"א, כל ימי חיי בורח מפרסום כמו מאש, בורח מהשם "רבי", בורח מכל סממן של לבוש של רבי, ומתקיים בו כל הבורח מן הכבוד הכבוד רודף אחריו, הרבי זכה לקירבה יתירה מצדיקים קדושי עליון שרפי מעלה מדורות שעברו, שעמדו ליד הרבי באימה וביראה.

רבינו מרן רבי חיים וויטאל זצוק"ל כותב דברים נוראים בהקדמה לספר הקדוש עץ חיים, [אין לי שום הבנה בספר], שכל מי שאומר שהוא לומד תורה לשמה, התנא רבי מאיר מכחישו, כי אם הוא היה לומד תורה לשמה, איפוא הם המעלות שנמנו במשנה באבות, זוהי לדברים הרבה. מי שמתבונן בדמותו של הרבי, שחי בסיגופים משבת לשבת, דבוק בקונו, שונא בצע, רואה איך מידה טובה מרובה, מילה של הרבי מטלטלת את כל העולם כולו.

זכיתי להזכיר אזכרה אישית אחרי הברית. הרבי מתעניין, הרבי מברך, הרבי מייעץ מה לעשות. זכיתי להעניק לרבי גליונות "מתיקות הדף היומי" של השבוע ושל שבוע שעבר, הרבי שליט"א המשיך לברך את הציבור והחזיק את הגליונות ביד, עד שכולם סיימו להתברך.

קיים אַת הַיָּלֵד הַזֶּה לְאָבִיו וְלְאִמּוֹ - זעק הרבי בברכות. הרבי כידוע לא לוקח סנדקאות. חשבתי בחמלת ה' עלי לקשר לדברי האור החיים הקדוש בפרשת בהעלותך, על הפסוק (במדבר יא, יב) כאשר ישא האומן את היונק, שהמשא שעליו של העם הוא כמשא של אב ושל אם יחד, כל יהודי שמבקש מהרבי ברכה, חש באותם רגעים, בנך יחידך אשר אהבת. סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, בברית הרבי בשמים ממעל, וכשמגיע לברך יהודים, הרבי יורד למטה למטה להרים ולרומם כל יהודי.

ופה אני פונה לחסידי אמשינוב ולכל בית ישראל, להתפלל כל יום ויום שהרבי שליט"א בבריות גופא יוכל להמשיך בעבודת הקודש בלי שום צער וטירדא, רבים צריכים לו, הרבי רבי יעקב אריה ישעיה בן חיה נחמה. שכבר נזכה שהרבי שליט"א ילווה אותנו לקבל פני משיח צדקנו, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור - נדרים דף סב, ג' טבת תשפ"ג)

מרן הרבי מאמשינוב שליט"א מחזיק בידיו הקדושות את גליונות מתיקות הדף היומי

מאצרות הפרשה

כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקוד פקוד אלהים אתכם (יג, ט). מלת לאמר אינו מובן, ומבאר הנועם אלימלך, דהנה זהו כלל גדול, כשרוצה צדיק לעשות טובה לאיזה איש, אז צריך מקדם להכניס במקבל הטובה אמונה, שיאמין בזה שיהיה לו טובה על ידי זה הצדיק. וזהו פירוש כי הַשְּׁבַע הַשְּׁבַע, מלשון כי הַשְּׁבַע הַשְּׁבַע - לשון שביעה, רצה לומר שהכניס בהם אמונה כל כך, עד שהיו שְׂבַעִים ורגיל בפיהם מאוד ואמרו זה לזה פקוד פקוד יפקוד כו', זהו 'לאמר'.

נקודה למחשבה:

זה הדבר אשר צוה ה' לקטו ממנו איש לפי אכלו עומר לגלגלת מספר נפשתיכם איש לאשר באהלו תקחו (טו, טו). כתב הבעל הטורים, בזה הפסוק יש כל אלפא ביתא. לומר לך, כל המקיים את התורה, הקדוש ברוך הוא מזמין לו את פרנסתו בלא טורח כמו לאוכלי המן.